

1471

C O D I C E S

1472

*Carolowitz, Bunni, Turcus, Fax, Pistor, Aratra,
Ebleius, Verres, Werter et Ardelio.*

Julio adscriptum in margine Episcopus, videlicet Numburgensis, Aratris similiter tota familia der pflüge, Ardelioni denique D. Kitzing. Reliqua divinabit, qui vollet. Fol. 232. Logica Enodatio Loci de Praedestinatione ex his sequentibus hinc inde inter Christianæ religionis terminos usitatis propositionibus, quibus Calvinianorum error etiam haud difficulter comprehendi et refutari potest. Scriptum germanicum subjuncta ejus compendiosa Delineatione latina, cui subscriptus Daniel Scheffer. Fol. 259. Kurtzer Begrieff aller Handlung, wie ich David Scheffer, weiland Prediger zu Freiberg in Meissen, der Adiaphoren halben zu Dresden verdampt, meines Ampts entsetzt, vnd entlich Ins Elend bin vertrieben worden. Meminit Scripti Joecherus in Lex. Fol. 283. ad finem Collectanea e sacris et profanis Autoribus sub certa Capita redacta, puta: Deus, Angelus, Diabolus, Spiritus, Coelum, Ignis, Iris, Mare &c. sed inchoata tantum. Multa sane et curiosa cum ad miras Doctorum sub Protestantismi initia dissensiones, tum ad Historiam temporis omnem in hunc Fascem congregata sunt, qui an aliquem ex iis autorem habeat, quos enumerat Job. Aurifaber in Praef. ad Lutheri Colloquia mensalia, dicere non possum. Facile dabo, varia in eo contineri auctoræ; verum singula Hominum me-

moratorum Epistolia cum jam vulgaris contendere, non nisi illius sit, qui novam eorum Editionem moliatur, cui proinde Codex noster praesto est.

DCXXXV.

Fasciculus chartaceus Sec. X. R. 1834 VI. exaratus f. sequentia diversis manibus congregata exhibit. I. quidem Philippi Melanchthonis de Missa Judicium, Augustae Vind. mense Julio 1530. Incipit: Quinque omnino possunt existere opiniones de Missa &c. et legitur in Ge. Coelestini Historia Comitior. T. II. p. 278. ubi Textui nostro concordat. Foll. 5.

II. Testamentum Philippi Melanchthonis. Sine die et consule. Legitur in Brevis Narratione de Morte illius edita Witteb. 1560. 4. paucis ante obitum diebus illum quaeri jussisse Pagellas, in quibus testamentum suum longo tempore ante describere ita cooperat, ut suam de singulis religionis Christianæ capitibus sententiam explicaret, atque testatam ad posteritatem faceret, quem et verum atque præcipuum testamentorum usum apud priscos illos et sanctos patres fuisse consentaneum est. Pagellas illas non inventas, et suspicionem esse, surreptas fuisse. Philippum igitur novam Scriptionem exorsum hoc initio: Anno 1560. die Aprilis decimo octavo scripsi hoc testamentum in

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 11810

1473

POLEMICI.

1474

in meo morbo — Confessionem fiduci et gratiarum actionem ad Deum et Dominum nostrum Jesum Christum scripseram ante his, sed chartae sunt interceptae; verum neque hanc terminare potuisse. En igitur Exemplar Chartarum interceptarum; incipit enim sic: In nomine P. et F. et Sp. S. Apparet initio præcipue condita esse testamenta propter hanc causam, vt patres relinquenter liberis certum testimonium suæ sententiae de religione; id quod exemplo Jacobi et Davidis firmat. Non inveni Testamentum istud ἀτελῶν in edit. Opp. omn. Witteb. 1580—601. f. in quo male ominatur Posteris a Spi-

Initium:

*Nuper altrum conspicatus
Flamen male feriatus
Cupiens allicere
Pauca prius verba fatus
Ob honorem Clericatus
Sic incepit dicere:*

Nemo suspicabitur Andream Mazium Belgam, πολυγλωττὸν illum, autorem. Foll. 2.

IV. Epistola prolixa gallica, quae incipit: *Monseigneur combien que Dieu vous aye proueu dune singuliere prudence &c. Est Joh. Calvini ad Eduardum Sanctamaurium (Seymour) Herefordiae Com. ut jam retuli Vol. I, P. 2. col. 1896. Foll. 6.*

V. *Vom Wucher und Zins kauffen.* Brevis Dissertatio, in quantum Contractus censum usurarii fint. Urget Dissertator,

ritibus fanaticis et levibus labefacientis Articulos de Filio Dei et de Spiritu sancto, item a Dogmatum sophisticis Conciliatoribus; ait: Augustanam Formam non satis explicatam esse; Job. Friderico Duci et Amicis nominatim gratias agit, inter quos cum adpellat D. Michilium a. 1559. defunctum, rursus liquet, Testamentum istud non in extremis Philippi inchoatum, sed ad Chartas illas interceptas pertinere. Foll. 2.

III. Rhythmi scurries de Cleoro, quibus inscriptum: *Andreas Mazius Modrinus quidam attamen catholicus Constantiae ludebat Sacerdotibus:*

Finis:

*Emendate vestros mores,
Unde nati sunt errores,
Quos fovent Hæretici!
Si non vultis, estis stultis
Similes in rebus multis,
Estis, ut Phrenetici.*

quem Lutherum puto, ut nemo Theologorum definiat, quaenam vetita Usura fit, sed id ICtis permittant. Interim ita finit: *Wo aber blos gelt vmb gelt an (ohne) allen ordenlichen rechtmessigen Contrahent ausgelihenn wirdt, da ist nit allein fünff vonn bundert, Sondern auch ein bazem oder pfening von hundert gulden zu nemen wucherlich und ungebürlich. Quid ad hoc Hodiegni? Foll. 3.*

VI. Συλλογὴ Bullarum: 1) initio truncata *Urbani IV. de Institutione Festi Corporis Christi.* 2)

1475

I C O D I C E S T

1476

Martini V. de eodem Festo. 3)
Eugenii IV. de eodem. 4) *Bonifacii IX.* de Festo visitationis B.
 V. M. fine multata. Habentur omnes in *Car. Cocquelinii Bullario.*
Foll. 4.

VII. *Johannis Pistorii Marchionum Badens. Consiliarii Responsum ad literas Joh. Jac. Grynaei Theologi Basil.* Notum est, Virum illum doctissimum ad Ecclesiam Cath. Romanam redisse, a qua Pater ejus pariter *Johannes* dictus defecerat. Literarum *Grynaei* argumentum optime colligitur ex iis, quae Noster mox ab ingressu Responsi sui memorat: *Putas Tu, si ea, quae a paucis annis male affe&tasunt, curen- tur, et Ecclesiae Marchionicae con- sentiant cum tuis, magnam acce- sionem fa&lam esse ad Christi glori- am, et illud ut fiat, judicas et meos et aliorum nervos oportere con- di. Laudo, Vir clarissime! quod ju- bes, neque magnis stimulis opus est ad me excitandum, qui Dei singu- lari benignitate jam antea sic ani- matus sum, ut vim universam dili- gentiae, industriaeque meae con- vertere ad illustrandam Christi glo- riam cupiam, et ad ponendum mei in ejus vinea laboris vestigium. Sed ne erremus, ne, dum Ecclesiae vul- nera obligare volumus, vulneremus magis, ne haereses sanemus, cum sanare Ecclesiam constituimus, con- venire primum inter nos de Eccle- sia debet: quanam, et ubi sit. A- lioquin, nec Tu recte fortassis jus- sisti, nec ego recte morem geram. Hic igitur Rhodus, hic saltus. Hic lucido rationum una ex altera flu- entium ordine, et dialectico inter-*

se nexus contendit *Pistorius.* Coe- tum *Cinglianum* nec catholicam, nec apostolicam atque hinc veram Christi Ecclesiam non esse. An igno- raverat *Grynaeus* eum ad Sacra Catholica reversum fuisse? An sci- re se dissimulavit? *Quadragenari- um* se factum ait *Pistorius*, et Re- sponsum nostrum dedit a. 1588. non igitur natus a. 1544. ut habet *Jöcherus*, qui illum ridicule *Prae- latum domesticum Abbatis Fulden- sis* facit. *Pontificis Rom.* dicere de- bebat. An latine typis extet insignis haec Epistola, nescio. Germa- nice versa mihi objacet *Ingolst.* apud *Dav. Sartorium* 1589. 4. Ceterum argumento est, non om- nes illius aevi Polemicos stipibus duris egisse, sudibusque praeustis; ita humanitate et moderatione se commendat. *Foll. 6.*

VIII. *Responsum Alberti Ducis Prussiae Johanni a Lasco datum.* De isthoc Homine instabili, qui primum tamen a *Zwinglio* sua hau- ferat, dixi plura Vol. I. P. 2. coll. 1898. et 2269. Inter alias Pro- vincias, in quibus Coetui suo se- des quaerebat, fuit etiam *Prussia* Doctorum suorum dissidiis illo tempore mire vexata, ut habes in *Cph. Hartknochii Alt und Neu Preussen* P. II. c. 5. ubi tamen de *Johannis de Lasco* conatibus nihil. Venit ille, ut Duci sua de promo- venda Religione consilia, stabili- endaque communi animorum con- junctione et caritate aperiret, si- mul Duci sententiam de his, et de Adversariorum depellendis ca- lumniis exquireret, peteret pae- terea subsidium pecuniarium pro Schola

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 11810

1477.

P O L E M I C I .

1478

Schola et Typographia constituta
enda et vertendis in linguam Poloni-
cam Bibliis. Colliguntur haec e-
miti et perhumano Alberti Re-
sponso, in quo tamen sincere edi-
cit, si in Provinciam cum Suis re-
cipi velit *Lascus*, aut amplecten-
dam iis esse Confessionem Augu-
stanam, aut novam condendam,
quae huic non contradiceret. Συμ-
βολὴ pecuniariam 400. floreno-
rum (Polonicorum?) in triennium
addicit. In annum 1544. haec re-
ponenda videntur; memorant ve-
ro Scriptores, effectu caruisse;
postquam *Lascus* suam de S. Coe-
na Confessionem, sine dubio Zwin-
gianam ad Ducem misisset. *Foll.* 6.

IX. Pars literarum *Lycobatis*
Loemij ad reuerendiss. dom. Me-
lum Episcopum Dryopolitanum et
Præpositum Botaniensem. Expo-
suit adfectionem hanc graeculam
jam συγχρόνος quidam Wolfgangum
Hungerum et Mauritium
(Huttenum) *Eichstadianum* repos-
nendo; nil igitur supereft, quam
ut ad *Botaniensem* adscribam *Her-*
bipolitanum. *Hungerus* celeber
Ictus et Legum Doctor in Aca-
demia Ingolst. elogium habet in
ejus *Amalibus a Valent. Rotmari*
ibid. 1580. 4. editis p. 102. ubi
etiam *Mauritii* Ep. p. 119. clara
memoria. Obiit hic anno 1552.
Hungerus vero 1555. unde scrip-
tae Epistolae tempus desumas.
Praefatur Librarius: *Post fratri*
(Joachimi) *commendationem, cui*
sacerdotiolum ad discendas in Aca-
demia literas sacras petebatur, ex-
tant bæc Epistolæ verba. Minuor-
tor ait se mittere, quale pro ratio-

ne huius temporis e schedis suis
depromendum videbatur; sunt ve-
ro egregiae Viri pii et rerum pe-
riti Meditationes de infelici Ger-
maniae Statu maxime ob rapinas
Bonorum ecclesiasticorum et pra-
vos Cleri mores, quibus tenue il-
lud solatium adhibeas: *Non valet*
quisquam dicere: Ecce hoc recens
est; jam enim praecessit in seculis,
quae fuerunt ante nos. *Eccl.* 1. v.
10. Foll. 7.

DCXXXVI.

Codex chartaceus lat. germ. ^{E. 4}
Sec. XVII. Folior. 607. 4. non
una manu exaratus et a *Leibnitio*
cum aliis hic relatis aut referendis
oblatus *Eugenio Sabaudieo*, coag-
mentatus est e quorundam Theo-
logorum Protestantium Scriptis,
quorum hic ordo: *Balth. Bebelii*
Argentinens. Superintend. et Prof.
Witteberg. a. 1686. defuncti *Lo-*
ci Antisyncretistici. Edidit eos ti-
tulo *Collegii Antisyncretistici* a.
1709. *Job. Frid. Mayerus* e Ms.
quod nostrum ipfissimum puto; plu-
ra enim e Biblioteca *Mayeriana*
ad *Leibnitium* pervenisse, jam a-
liis locis observavi. Qua fide por-
ro in iis edendis versatus fuerit
Mayerus, e collatione comperiri
posset.

II. fol. 73. habentur *Colle-*
ganea Dn. D. Danielis Heinrici p.
m. super Matthæum. Fuit vir hic
patria *Chemnitziensis* Prof. Theol.
Lipsiae, ubi a. 1666. diem clau-
xit, reliquitque inter alia Ms. *Col-*
leßanea non tantum in Matth. sed
in omnes IV. Evangelistas, ut te-
statur